

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

5. Pedagog faoliyatidagi kasbiy stress omillari: surunkali intensiv psixoemotsional faollik, mas'uliyatning kuchayishi, psixologik jihatdan qiyin kontingent, kuzatish va baholash ob'ekti bo'lish, ularning malakasini doimiy ravishda tasdiqlash zaruriyati.

O'QUVCHILARNI ESTETIK RUHDA TARBIYALASHDA AUDITORIYADAN TASHAQARI ISHLARNI TASHKIL QILISH MEKANIZMLARI

Nabiyeva Farog'at Mahmudovna

Buxoro davlat universiteti, pedagogika va psixologiya fakultet magistranti

Estetik ruhda tarbiya – borliqdagi va san`atdagi go`zallikni tushunish, ulardan zavqlanish va uni yaratishga intilishni tarkib toptirish.

Inson xar doim go`zallikka intiladi, undan ma`naviy ozuqa oladi.O`z xayotini, faoliyatini, turmush sharoitini, o`zini o`rab turgan atrof- muxitni go`zalroq bo`lishga xarakat qiladi.Bu xol o`z navbatida uning dilini, nozik xis-tuyg`ularini shakllantiradi.Odamlarni o`ziga rom etuvchi go`zallik namunalari xayotning turli jabxalarida namoyon bo`ladi.SHuning uchun bolaga juda yoshligidan oilada, maktabgacha tarbiya muassaslarida, ayniqsa maktabdan estetik ruhda tarbiya aloxida e`tibor bilan beriladi.Estetik ruhda tarbiya xar bir davrda, xar bir xalqda turlicha bo`lsada, uni amalga oshirishning asosiy vositalari, tabiat go`zalligini sanab o`tadi. Bu vositalar bir- birini to`ldirib,boyitib beradi.Barchasidan to`la baxramand bulgan kishining ma`naviy boy, yuksak didli bo`lsagina zavqli xayot kechirishi mumkin.Tabiat o`ziga xos go`zalliklarga ega bo`lib, ma`lum qonuniyatlari asosida o`zgarib, jilolashtiradi. Yil fasllarning almashinuvi tabiatning ranglarini, shakllarining xushbo`y xidlaru, turli,jonzotlarning yoqimli tovushini,inson shu o`ringa tortiq etadi.Ular har bir kishini baxtiyor poklik,beg`uborlik olamiga olib kiradi.

Estetik ruhda tarbiyaning yana bir tarbiyasi badiiy ijod namunalari hisoblanadi. Ayrim pedagogik adabiyotlarda badiiy tarbiya deb nomlanib, o`z ichiga badiiy adabiyot,musiqa,qo`shiq va raqs sa`natini,teatr va kino sa`natin, tasviriy san`atning, xaykaltaroshlik, me`morchilik, halq amaliy sa`nati va boshqalarni oladi. Bu san`at asarlarini qiymati dunyoviy boyliklarda imkoniyatlari cheksizdir. Ayrim sa`nat asarlarini qiymati dunyoviy boyliklarda nixoyat darajada ustun turgannidek, badiiy tarbiya ham odamlarning ma`naviy boyishlarida tengi yo`q ta`sir kuchiga egadir. Dunyoning etti mo`jizasi sanalgan Misr firavnlarning ehromlari, Bobilning osma bog`lari, Efesdagi Artemida ibodotxonasi, Rodoskiy xaykali va Fors orolidagi mayoq hayratomuz go`zallik namunalari sanaladi. YOshlarga estetik ruhda tarbiya berishda inson shaxsiyatidagi go`zallik namunalari sanaladi. YOshlarga estetik ruhda tarbiya berishda inson shaxsiyatidagi go`zallikka ega bo`ladi.

O`quvchilarni axloqiy-estetik tarbiyalash bugungi kunning eng muhim va dolzarb vazifalaridan biridir. Ushbu vazifani hal qilishning asosiy omili ko`p qirrali tarbiya tuzimidir. Mazkur tizimda yosh avlodni musiqa ta`limi orqali axloqiy tarbiyalash muhim ahamiyat kasb etadi. Musiqa ta`limi yosh avlodning milliy ma`naviy va axloqiy tarbiyasiga katta ta`sir ko`rsatadi.

Musiqa ta`limi yosh avlodning milliy ma`naviy va tarbiyasiga katta ta`sir ko`rsatadi. Zero musiqa ta`limi barkamol avlodning ma`naviy, badiiy, axloqiy sifatlarini shakllantirishga, ular ongida milliy g`urur va vatanparvarlik tushunchalarini tarkib toptirishga ularni axloqiy- estetik ruhda tarbiy qiladi. Forobiy musiqa ilmini keltirib chiqargan asarlar hususida yozar ekan, tarbiyaviy jihatlariga diqqatni jalb etadi. bola tarbiyasi; rivojlanish konsepsiyasi; estetik did; Bugungi kunda ma`naviy barkamol avlodni tarbiyalab voyaga yetkazish biz uchun umummilliy, umumdavlat miqyosidagi kechiktirib bo`lmaydigan vazifa hisoblanadi. Bu ezgu maqsad yo`lida amalga oshirilayotgan ishlarimizni izchillik va qat`iyatlilik bilan davom ettirish bugungi siyosatimizning diqqat markazida turibdi. estetik tarbiyalash bugungi kunning eng muhim va dolzarb vazifalaridan biridir. Ushbu vazifani hal qilishning asosiy omili ko`p qirrali tarbiya idir. Mazkur tizimda yosh avlodni musiqa ta`limi orqali axloqiy tarbiyalash muhim ahamiyat kasb etadi.

Musiqa ta`limi yosh avlodning milliy ma`naviy va axloqiy tarbiyasiga katta ta`sir ko`rsatadi. Zero musiqa ta`limi barkamol avlodning ma`naviy, ular ongida milliy g`urur va vatanparvarlik estetik ruhda tarbiyalashga xizmat qiladi. Forobiy musiqa ilmini keltirib chiqargan asarlar hususida yozar ekan, bola tarbiyasi; rivojlanish konsepsiyasi; estetik did; estrada Bugungi kunda ma`naviy barkamol avlodni tarbiyalab voyaga yetkazish biz uchun umummilliy, umumdavlat miqyosidagi kechiktirib bo`lmaydigan vazifa hisoblanadi. Bu ezgu maqsad yo`lida amalga oshirilayotgan ishlarimizni izchillik va qat`iyatlilik bilan davom ettirish bugungi siyosatimizning diqqat markazida turibdi. estetik tarbiyalash bugungi kunning eng muhim va dolzarb vazifalaridan biridir. Ushbu vazifani hal qilishning asosiy omili ko`p qirrali tarbiya idir. Mazkur tizimda yosh avlodni musiqa ta`limi orqali axloqiy- estetik ruhda tarbiyalash

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

muhim ahamiyat kasb etadi. Musiqa ta'limi yosh avlodning milliy ma'naviy va axloqiy tarbiyasiga katta ta'sir ko'rsatadi. Zero musiqa ta'limi barkamol avlodning ma'naviy, badiiy, axloqiy sifatlarini shakllantirishga, ular ongida milliy g'urur va vatanparvarlik tushunchalarini tarkib toptirishga ularni axloqiy-estetik ruhda tarbiyalashga xizmat qiladi. Forobiy musiqa ilmini keltirib chiqargan asarlar hususida yozar ekan, musiqaning axloqiy-tarbiyaviy jihatlariga diqqatni jalb etadi. "Bu ilm shu ma'noda foydaliki, - deb yozadi u "Ixso al-ulum" asarida- u o'z muvozanatini yo'qotgan (odamlar) xulqini tartibga keltiradi, mukammallikka yetmagan xulqni mukammal qiladi va muvozanatini saqlab turadi. Bu ilm tananing salomatligi uchun ham foydalidir, chunki tana kasal bo'lsa ruh ham so'ladi, tana to'siqqa uchrasa, ruh ham to'siqqa uchraydi. Shuning uchun ovozlarning ta'siri bilan ruhni sog'aytirish yodamida tana sog'aytiriladi, ruh esa o'z kuchlarining tartibga solinishi va substansiyasiga moslashtirilishi orqali sog'ayadi. Musiqa darslari va mashg'ulotlari o'quvchilarning musiqiy estetikasini oshiradi. O'quvchilarning umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'tkazgan davri davomida sinf, maktab jamoasi, oila, mahallada o'z o'rnini topa olishida musiqa ta'limi alohida o'rin tutadi. Aniq mazmun asosida o'tkaziladigan musiqa darslari, sinfdan tashqari mashg'ulotlar va umumiy tarzda musiqiy muhit o'quvchilarning ma'naviyatini shakllantirish uchun ham muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Musiqa ta'limi jarayonida ma'naviy fazilatning tarkibiy qismlari o'quvchi ongiga o'zaro birlik va aloqadorlikka singdiriladi. Sinfdan va maktabdan tashqari mashg'ulotlari orqali ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish, bunda ularning yosh xususiyatlari, individualligini hisobga olish, musiqani idrok qilish, uni tahlil qilish va sintez qila olishga o'rgatish pedagogik-psixologik shart-sharoitlarning mavjudligiga bevosita bog'liqdir. Shuning uchun ham musiqa ta'limi mazmunida sinfdan va maktabdan tashqari musiqa mashg'ulotiga keng o'rin ajratish ularni o'quvchilar ongiga singdirishning pedagogik asoslarini ishlab chiqish o'z yechimini kutayotgan dolzarb muammodir. Musiqiyestetik tarbiya xalqqa yaxshilik keltiradi, kishilar mushkulini oson qiladi, olamni esa balokulfatlardan saqlaydi. Mavjudod ichra komil insondan ko'ra ulug'roq va donoroq narsa yo'q. Ayrim olimlar komil inson deganda real insonga xos belgilarni nazarda tutishni maslahat beradilar. Masalan: Nasafiy o'zining «komil inson» asarida uni ruh tushunchasi bilan aloqada olib tekshiradi. Inson martabalarini sifatida qaraladi. Shu ma'noda komil inson insonlarga xos bo'lgan fazilatni ham ifodalashi mumkin. U insonlarning eng mukammal, eng aqlli va eng donosi, ayni paytda olloh bilan odamlar orasidagi vositachi ollohning xalifasi. U azaldan martabasi aniq bo'lgan ruh emas, balki axloqiy ma'naviy poklanish jarayonida kamolga erishgandir. Bolaning shaxsiyatini shakllantirishning asosiy vazifasi - bolaning har tomonlama va uyg'un rivojlanishi. Bu vazifani musiqiy ta'lim bajaradi. N.K. Krupskaya san'atning bola shaxsini tarbiyalashdagi ahamiyatini shunday ta'riflaydi: "Biz san'at orqali bolaning fikr va his-tuyg'ularini yanada anglashi, aniqroq fikrlashi va chuqurroq his etishiga yordam berishimiz kerak..." Shularga asoslanib, pedagogika. qoidalari, musiqiy ta'lim va rivojlanish kontseptsiyasini belgilaydi. Bolaga musiqiy ta'lim - bu musiqa san'atining ta'siri, qiziqishlari, ehtiyojlari, musiqaga estetik munosabatini shakllantirish orqali bolaning shaxsini maqsadli shakllantirish. Boladagi musiqiy rivojlanish - faol musiqiy faoliyat jarayonida bolaning shaxsiyatini shakllantirish natijasidir. Ko'pgina olimlar va o'qituvchilarning fikricha, musiqiy ritm hissi ta'lim va rivojlanishga mos kelmaydi (L.A.Brenboim, K.Sishor, N.A.Vetlugina va boshqalar). Musiqiy ta'lim, bolaning shaxsiyatini shakllantirish vazifalari bola shaxsini har tomonlama va barkamol tarbiyalashning umumiy maqsadiga bo'ysunadi va musiqa san'atining o'ziga xosligi va maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda quriladi:

1. Musiqaga muhabbatni tarbiyalash. Bu muammo bolaning eshitilgan musiqiy asarning mazmunini yanada keskin his qilish va tushunishga yordam beradigan retseptivlikni, musiqa qulog'ini rivojlantirish orqali hal qilinadi.

2. Bolalarning musiqiy tajribalarini umumlashtirish, ularni turli musiqiy asarlar bilan tanishtirish.

3. Bolalarni musiqiy tushunchalar elementlari bilan tanishtirish, musiqiy faoliyatning barcha turlarida eng oddiy amaliy ko'nikmalarni, musiqiy asarlarni ijro etishning samimiyligini o'rgatish. 4. Hissiy sezgirlikni rivojlantirish. Sensor qobiliyatlar, ritm hissi, qo'shiq ovozi va harakatlarning ifodaliligini shakllantiradi.

5. Qabul qilingan musiqa haqidagi taassurotlar va g'oyalar asosida musiqiy didning paydo bo'lishi va dastlabki namoyon bo'lishini targ'ib qilish, birinchi navbatda vizual, keyin esa musiqiy asarga baholovchi munosabatni shakllantirish. 6. Bolalar uchun mavjud bo'lgan musiqiy faoliyatning barcha turlarida ijodiy faollikni rivojlantirish: o'yinlarda va dumaloq raqslarda xarakterli tasvirlarni uzatish, o'rganilgan raqs harakatlaridan foydalanish, kichik qo'shiqlar, qo'shiqlar, tashabbuskorlik va o'rganilgan materialni kundalik hayotda qo'llash istagi, musiqa chalish, qo'shiq aytish va raqsqa tushish. Bola shaxsini estetik-axloqiy shakllantirish va shakllantirishda musiqiy tarbiya muhim ahamiyatga ega. Musiqa orqali bolalar madaniy hayotga qo'shiladilar, muhim ijtimoiy voqealar bilan tanishadilar. Musiqani idrok etish

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

jarayonida bolalarning bilimga qiziqishi, estetik didi rivojlanadi, dunyoqarashi kengayadi. Musiqa asboblari chalgan bolalar odatda boshqalarga qaraganda ko'proq savodli bo'ladi. Musiqa xayoliy fikrlashni ham, fazoviy tasvirni ham, kundalik mashaqqatli mehnat odatini ham beradi. To'rt yoshdan boshlab bolalar bilan shug'ullanishni boshlashga arziydi. Muntazam musiqa darslari xotirani yaxshilaydi va bolalarning aqliy rivojlanishini rag'batlantiradi, deydi kanadalik olimlar. Ular musiqa darslari va diqqatni jamlash qobiliyati o'rtasidagi bog'liqlik mavjudligining birinchi dalillarini olishga muvaffaq bo'lishdi. Biroq, bolalarni cholg'u asboblari chalishni o'rgatishning dastlabki bosqichi olib keladigan barcha noqulayliklarga qaramay, ota-onalarning oldingi avlodlari o'z farzandlariga musiqiy ta'lim berishga harakat qilishdi. Musiqa darslari nafaqat bolalarning tinimsiz mehnati va irodali sa'y-harakatlarini, balki ota-onalarning cheksiz sabr-toqatini ham talab qilganligi sababli, ulardan bir nechtasi professional bo'lishdi, lekin baribir hammaga yoki deyarli hammaga o'rgatishdi va buni zarur deb bilishdi. Musiqa ta'limi va tarbiyasi orqali yoshlarni komil inson etib tarbiyalash lozim musiqa ta'limi yoshlarni tarbiyalashda juda katta ta'sir etadi. Yoshlarni komil inson etib tarbiyalash eng avvalo tarbiyaga bog'liq. Men Abdulla Avloniyning : «Tarbiya biz uchun yo hayot, yo mamot, yo najot, yo halokat, yo sadoqat, yo falokat masalasidir» degan fikrini ko'p mushohada qilaman. Buyuk ma'rifatparvarning bu so'zlari asrimiz boshida millatimiz uchun qanchalar muhim va dolzarb bo'lgan bo'lsa, hozirgi kunda biz uchun ham shunchalik, balki undan ham ko'ra muhim va dolzarbdir. Chunki ta'lim-tarbiya – ong mahsuli lekin, ayni vaqtda ong darajasi va uning rivojini ham belgilaydigan omildir. Binobarin ta'lim-tarbiya tizimini o'zgartirmasdan turib ongni o'zgartirib bo'lmaydi. Ongni, tafakkurni o'zgartirmasdan turib esa biz ko'zlayotgan oliy maqsad ozod va obod jamiyatni barpo etib bo'lmaydi. Tarbiya orqali biz yoshlarni komil inson etib tarbiyalab, jamiyatimizda o'z o'rnini topishida yordam berishimiz lozim. Musiqa orqali yoshlar tarbiyasiga ta'sir etiladi. Chunki, musiqa shunday katta kuchga egaki, insonni ruhiy va aqliy holatiga ta'sir etadi. Musiqa eshitish orqali inson ruhiyatini ko'tarish mumkin. Yoki insonning xafa bo'lishini ham musiqa eshitish orqali amalga oshirish mumkin. Yoshlarni axloqiyestetik etib tarbiyalashda musiqaning o'rni beqiyos. Ta'limni tarbiyadan, tarbiyani esa ta'limdan ajratib bo'lmaydi. Biz yurtimizda yangi avlod, yangi tafakkur sohiblarini tarbiyalashdek mas'uliyatli vazifani ado etishda birinchi galda ana shu mashaqqatli kasb egalariga suyanamiz va tayanamiz, ertaga o'rnimizga keladigan yoshlarning ma'naviy dunyosini shakllantirishda ularning xizmati naqadar beqiyos ekanini o'zimizga yaxshi tasavvur qilamiz. Barchamizga ayonki kuy qo'shiqqa, san'atga muhabbat musiqa madaniyati xalqimizda bolalikdan boshlab oila sharoitida shakllanadi. Uyda dutor, doira yoki boshqa cholg'u asbobi bo'lmagan musiqaning hayot baxsh ta'sirini o'z hayitida sezmasdan yashaydigan odamni bizning yurtimizda topish qiyin, desak mubolag'a bo'lmaydi. Eng muhimi bugungi kunda musiqa san'ati navqiron avlodlarimizning yuksak ma'naviyat ruhida kalom topishida boshqa san'at turlariga qaraganda ko'proq va kuchliroq ta'sir ko'rsatmoqda. Bu masalada ayniqsa yoshlar qalbini o'ziga har tomonlama jalb etadigan estrada san'atining ahamiyati beqiyos ekanini barchamiz yaxshi tushunamiz. Aytish mumkinki o'tgan asrning boshlarida ilk namunalarini paydo bo'lgan o'zbek estradasi istiqloq yillarida sifat jihatidan yangi bosqichda ko'tarildi. Bunday natijalarga erishishda milliy umuminsoniy musiqa san'ati yutuqlarini jahon estradasining eng yaxshi namunalarini o'rganish bo'yicha katta imkoniyatlar ochilgani bu soha rivojiga ko'rsatilayotgan doimiy e'tibor yosh iste'dodlarning o'zini namoyon etishi uchun yaratilayotgan qulay shart-sharoitlar muhim rol o'ynamoqda. Biz Estrada san'atining bugungi va ertangi rivoji haqida so'z yuritar ekanimiz avvalam bor milliy estrada degan iboraning ma'no mazmuniga alohida e'tibor berishimiz uni har qanday begona ta'siridan ayniqsa, ommaviy madaniyat ruhidagi oqimlar ta'siridan himoya qilishimiz tabiiy albatta. Bu haqda gapirganda biz bir holatni afsus bilan aytishga majburmiz. Ayrim yosh ijrochi va ijodiy guruhlarining jamoatchilik e'tiboriga taqdim etayotgan asarlari san'atning hech qanday talab va mezonlariga javob bermaydi. Nafaqat mavzu va musiqa ijro uslublari balki sahna harakatlarida ham ochiqdan-ochiq ajnabiy ommaviy madaniyat ko'rinishlarida taqlid qilish yulduzlar tez-tez uchrayotgani chinakam san'at muxlislarini ranjitmasdan qolmaydi. Ayniqsa bizning an'analarimizga axloq-odob qoidalariga mutlaqo to'g'ri kelmaydigan kliplar turli tillardagi so'zlarni qorishtirib yoki talaffuzni ataylab buzib aytish kabi nomunosib harakatlarni ayrim yosh ijrochilar o'zi uchun qandaydir yangicha uslub deb bilayotgani menimcha san'atni uning mohiyatini va ahamiyatini tushunmaslikdan boshqa narsa emas. Madaniy jamoatchiligimiz avvalam bor musiqashunos olimlar, ustoz san'atkorlar, kompozitorlar, yozuvchi jurnalistlar ko'p sonli san'at ixlosmandlari bunday masalalar yuzasidan o'z fikrini ochiq bildirib borishi shu tariqa yoshlarimizga to'g'ri tarbiya berish qarz ham farz deb o'ylayman. Biz uchun axloqiy jihatdan nomaqul milliy qadriyat va qarashlarimizda yod bo'lgan lekin hozirgi vaqtda hayotimizga kirib borayotgan mana shunday ko'rinishlarni bamisoli yuqumli kasllik deb qabul qilishimiz lozim va shu asosda bunday xurujlarning o'ta xavfli holat ekanini anglashimiz zarur. Nega deganda agar insonning qulog'i yengil-yelpi ohanglarga o'rganib qolsa bora-bora uning badiiy didi musiqa madaniyati

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

pasayib ketishi uning ma'naviy olamini soxta tushunchalar egallab olishi ham hech gap emas. Oxiroqibatda bunday odam «Shashmaqom» singari milliy merosimizning noyob durdonalari ham Motsar, Betxoven, Bax va Чайковский kabi dunyo tan olgan buyuk kompozitorlarning asarlarini ham qabul qilishi qiyin bo'ladi. Bunday holatlarning oldini olish uchun san'atkorlar orasida sog'lom ijodiy muhit tashkil qilish o'sib borayotgan yosh avlodning ma'naviy olamini va madaniy saviyasini yuksaltirish, yoshlarimizning milliy va jahon musiqa mumtoz asarlari bilan birga ularning kayfiyatini intilishlariga mos keladigan zamonaviy Estrada san'ati namunlaridan keng baxramand bo'lishi uchun zarur shart-sharoitlar musiqiy ta'limni yanada rivojlantirish masalalari o'ta muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar

1. Маъмуров, Б. Б., & Хамраев, И. Т. (2020). Субъективные особенности ценностного отношения студенток к специальным тестам «АЛПОМИШ» и «БАРЧИНОЙ». In *Педагогическое образование: вызовы XXI века* (pp. 417-421). <https://scholar.google.com/scholar?oi=bibs&hl=ru&cluster=1813447085392371526>
2. Ma'murov, B. B. (2019). Forming Future Teachers' Competence in Educational Process Design based on Acmeological Approach. *Eastern European Scientific Journal*, (1). https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=aXmRXUAAAAJ&cst=art=20&pagesize=80&alert_preview_top_rm=2&citation_for_view=aXmRXUAAAAJ:UebtZRa9Y70C
3. Мамуров, Б. (2019). Физическая активность и развитие интеллекта человека. *Педагогическое образование и наука*, (6), 132-134. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=aXmRXUAAAAJ&cst=art=20&pagesize=80&alert_preview_top_rm=2&citation_for_view=aXmRXUAAAAJ:4T0pqqG69KYC
4. Mamurov, B. B. (2017). Forming Skills of Academic Process Design for Future Teachers and Methods of Determining Its Quality. *Eastern European Scientific Journal*, (1), 156-159. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=aXmRXUAAAAJ&cst=art=20&pagesize=80&alert_preview_top_rm=2&citation_for_view=aXmRXUAAAAJ:hqOjcs7Dif8C
5. Маъмуров, Б. Б. АКСИОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К ПРОЕКТИРОВАНИЮ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА. *ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА*, 120. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=aXmRXUAAAAJ&cst=art=20&pagesize=80&alert_preview_top_rm=2&citation_for_view=aXmRXUAAAAJ:4DMP91E08xMC
6. Мамуров Б.Б. Акмеологический подход к воспитанию молодого поколения в наследии предков. http://www.manpo.ru/manpo/publications/ped_obraz/n2016_03.pdf#page=147
7. Mamurov Bakhodir B. Forming skills of academic process design for future teachers and methods of determining its quality. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=28408580>
8. Маъмуров Б. Б. Бўлажак ўқитувчиларни шахсга йўналтирилган таълим-тарбия жараёнини лойиҳалашга тайёрлашда қўлланиладиган тамойиллар. Современное образование (Узбекистан), 2017. <https://cyberleninka.ru/article/n/b-lazhak-ituvchilarni-shahsga-y-naltirilgan-talim-tarbiya-zharayonini-loyi-alashga-tayyorlashda-llaniladigan-tamoyillar>
9. Mamurov B. B. The Need to Prepare Future Teachers to Design a Student-Centered Educational Process. *Eastern European Scientific Journal*, 2017. <http://journale.auris-verlag.de/index.php/EESJ/article/viewFile/600/596>
10. Мамуров Б.Б., Махмудов М.Х. Акмеологическая составляющая образовательной культуры учителя. философские и методологические. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36679921>
11. В Mamurov, A Mamanazarov, K Abdullaev, I Davronov. Acmeological Approach to the Formation of Healthy Lifestyle Among University Students. III International Scientific Congress Society of Ambient ..., 2020. <https://www.atlantis-press.com/proceedings/isc-sai-20/125937241>
12. ББ Мамуров. Акмеологический подход к воспитанию молодого поколения в наследии предков. Педагогическое образование и наука, 2016. http://www.manpo.ru/manpo/publications/ped_obraz/n2016_03.pdf#page=147
13. N Sheludiakova, B Mamurov, I Maksymova. Communicating the Foreign Policy Strategy: on Instruments and Means of Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2021/11/shsconf_iscsai2021_02005/shsconf_iscsai2021_02005.html

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqiyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

14. Тураев М. М., Баймурадов Р. С., Файзиев Я. З. Интерактивные методы физического воспитания в вузах //Педагогическое образование и наука. – 2020. – №. 3. – С. 132-135.

15. Файзиев Я. З., Зиёев Д. Я. У. краткий исторический обзор развития физического воспитания и спорта //Academy. – 2020. – №. 9 (60).

16. Файзиев Я. З., Кузиева Ф. Эффективности использования национальных средств физического воспитания в учебном процессе //Вестник магистратуры. – 2020. – №. 3-1. – С. 95.